

Arany János unokái, avagy a lírafordulat

FEUILLETON - LXV. évfolyam, 50. szám, 2021. december 17.

Közismert, hogy a magyar költő tágít, bővít, hozzátesz (vagyis költ), egyenesen hazudik, amit még Arany János is hitelesít („Költő hazudj, de rajt’ ne fogjanak!”), a német viszont tömörít. A költészetre igaz dolgokat gyakran hajlamosak vagyunk az irodalom alapvető jellemzéseiként is felfogni. A magyar költő (író) hazudhat, a német pedig sűrít, összefoglal. És még mi akarjuk, hogy a költőink világviszonylatban is elismertek legyenek?

De mi is az, hogy tömörítés? Nem, vagy nem csak, vagy nem elsősorban szavakat tömörít nem létező szóalakokba. Ha így lenne, akkor Paul Celan lenne az első és utolsó költő. (Nem mondom, hogy néha nem érzem pont ezt.) A világot kell egy versnyi térbe tömöríteni. Különös folyamat. A lényeg feltárul, de cserébe bizonyos dolgok felismerhetetlenné torzulnak. A művészetbe tömörített világ más, mint a tömörítetlen, az úgynevezett valóság. A művészet semmiképp sem tükrözés, hiszen ez a fogalom se a költésre, se a tömörítésre nem alkalmazható. A tömörítésbe nem fér bele a valóság. A költés viszont lötyög rajta. Egyik esetben sem rá szabták.